

Broj: 03-23.1-01-87/21
Sarajevo, 03.11.2021.godine

PRIMLJENO: 05-11-2021			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
03/3	50-18	1507	2/2

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
Zajednička komisija za ekonomske reforme i razvoj
N/r sekretara

Predmet: Informacija o kretanju makroekonomskih pokazatelja za januar/siječanj-juli/srpanj 2021. godine u Bosni i Hercegovini, dostavlja se

Poštovani,

Direkcija za ekonomsko planiranje Vijeća ministara Bosne i Hercegovine (DEP) je pripremila Informaciju o kretanju makroekonomskih pokazatelja za januar/siječanj-juli/srpanj 2021. godine u Bosni i Hercegovini.

Navedeni materijal se dostavlja radi informiranja.

S poštovanjem,

DIREKTOR

Zoran Zeljko

U prilogu:
- kao u tekstu

INFORMACIJA
o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za januar/siječanj – juli/srpanj 2021. godine

Sadržaj

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	5
<i>Kretanje industrijske proizvodnje.....</i>	5
<i>Maloprodaja.....</i>	7
<i>Transport.....</i>	8
<i>Građevinarstvo.....</i>	8
<i>Tržište rada.....</i>	9
2. Javne finansije.....	11
<i>Indirektni porezi u Bosni i Hercegovini.....</i>	12
<i>Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda</i>	13
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	14
<i>Cijene.....</i>	14
<i>Monetarni sektor.....</i>	15
<i>Bankarski sektor.....</i>	18
<i>Berze u Bosni i Hercegovini.....</i>	19
4. Vanjski sektor.....	20
<i>Vanjskotrgovinska robna razmjena.....</i>	20
5. Strane direktne investicije.....	23

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara Bosne i Hercegovine za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu Bosne i Hercegovine. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju Bosne i Hercegovine.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u Bosni i Hercegovini za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima Bosne i Hercegovine koje publikuje Direkcija, kvartalno - četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu Bosne i Hercegovine.

* * *

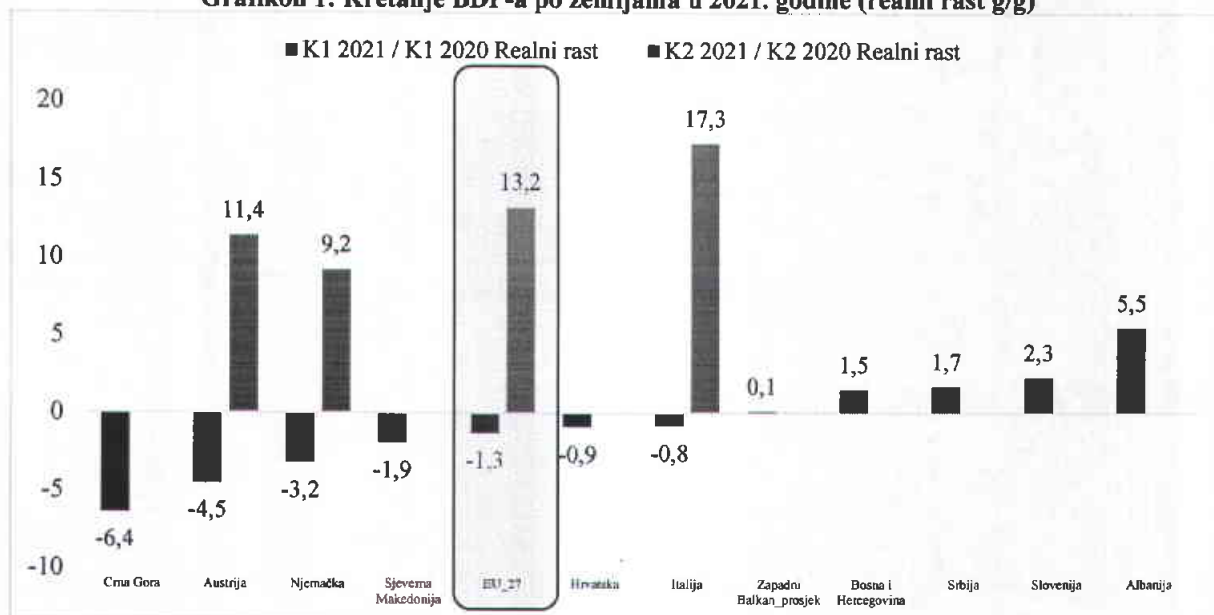
2020. godinu kako u zdravstvenom tako i u ekonomskom smislu je obilježila globalna pandemija virusa Covid 19 što je dovelo do realnog pada BDP-a u Bosni i Hercegovini od 3,2% odnosu na prethodnu godinu.¹ Prije same analize ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini u 2021. godini vrijedi istaći da zvanični podaci (nacionalni računi) BHAS-a za K2 2021. godine nisu bili dostupni za upotrebu. S toga je ovaj izvještaj urađen na bazi podataka iz nacionalnih računa za K1 2021. godine i određenih kratkoročnih indikatora za period januar-juli 2021. godine. Naime, prema raspoloživim statističkim podacima BHAS-a (statistika nacionalnih računa-rashodovni pristup za K1 2021. godine) u Bosni i Hercegovini je u prvom kvartalu 2021. godine registriran realni rast BDP-a od 1,5% u odnosu na isti period prethodne godine.² S druge strane, kratkoročni statistički pokazatelji³ za K2 2021. godine ukazuju na to da je u Bosni i Hercegovini došlo do osjetnijeg jačanja privredne aktivnosti u odnosu na prethodnu godinu. Imajući u vidu još uvijek prisutnu neizvjesnost tržišta usljed globalne pandemije virusa Covid 19 ovo jačanje privredne aktivnosti unosi blagi optimizam kada su u pitanju ekonomska kretanja u Bosni i Hercegovini u 2021. godini. Imajući u vidu strukturnu kompoziciju bosanasko-hercegovačke ekonomije može se zaključiti da je ekonomski oporavak u zemljama EU predstavljao ključno uporište povećanja privredne aktivnosti u zemlji. Naime, preliminarni podaci EUROSTAT-a ukazuju da je nakon prvog kvartala kada je ekonomski rast bio u negativnoj zoni, tokom K2 2021. godine u zemljama EU registriran rast BDP-a od 13,2% u odnosu na isti period prethodne godine. Komparativni pregled kretanja ekonomskog rasta po zemljama i kvartalima u 2021. godine prikazan je na grafikonu ispod:

¹ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Bruto domaći proizvod, proizvodni pristup (prvi rezultati) 2020. godina“, 27.07.2021. godine. (*Napomena, rashodovni pristup nije bio dostupan u trenutku pripreme ovog izvještaja)

² Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Bruto domaći proizvod, rashodni pristup tromjesečni podaci za K1 2021. godine“, 30.06.2021. godine.

³ U nastavku ovog izvještaja nalazi se detaljnija analiza kretanja pojedinačnih ekonomskih pokazatelja kao što su industrijska proizvodnja, zaposlenost, maloprodaja, građevinarstvo, vanjskotrgovinska robna razmjena i dr...

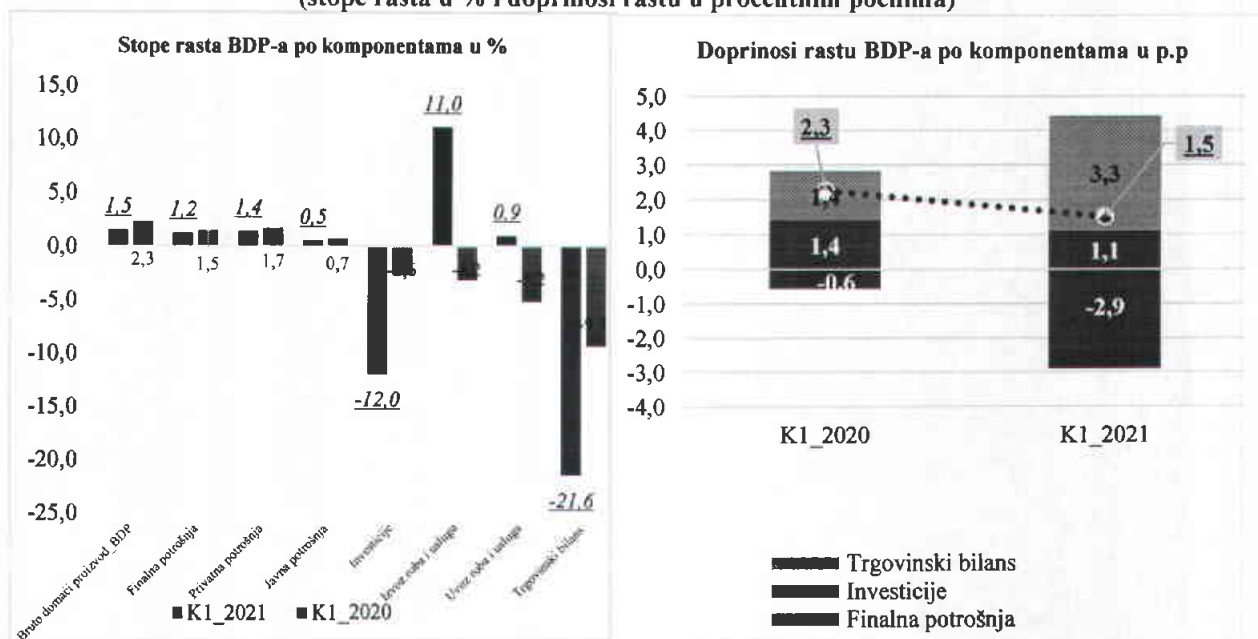
Grafikon 1: Kretanje BDP-a po zemljama u 2021. godine (realni rast g/g)

Izvor: BHAS

Ako se pažljivije posmatra struktura ekonomskog rasta u K1 2021. godine u Bosni i Hercegovini može se zaključiti da je isti ostvaren ponajviše zahvaljujući poboljšanju u okviru proizvodno-izvoznih sektora bosanasko-hercegovačke privrede. Naime, posmatrano po komponentama, najznačajnije povećanje a samim tim i doprinos ekonomskom rastu zabilježen je u okviru neto izvoza i iznosio 11,0% (3,3 p.p), zatim finalne potrošnje 1,2% (1,1 p.p), dok su investicije zabilježile najznačajniji pad od 12% i imale negativan doprinos ekonomskom rastu od skoro 3 p.p. Strukturna kompozicija ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini za K1 2021. godine prikazana je na grafikonu ispod:

Grafikon 2: Struktura ekonomskog rasta u BiH za K1 2021. godine (stope rasta u % i doprinosi rastu u procentnim poenima)

Izvor: BHAS

S druge strane, pored ovog poboljšanja izvoza tokom K2 2021. godine procjenjuje se da je u Bosni i Hercegovini došlo i do osjetnijeg oporavka domaće tražnje (prije svega privatne

potrošnje) koja je tokom prethodnih godina predstavlja ključni oslonac ekonomskog rasta u zemlji. Iako zvanični podaci iz nacionalnih računa za K2 2021. godine nisu bili raspoloživi za upotrebu određeni kratkoročni statistički pokazatelji ukazuju na postepeni oporavak privatne potrošnje. Naime, broj zaposlenih na kraju juna dostigao je nivo pred-Covid perioda, došlo je do povećanja plata preko 3% što uz očekivani rast doznaka građana iz inostranstva što uprkos inflatornim pritiscima ukazuje na moguće povećanje raspoloživog dohotka građana kao ključne determinante privatne potrošnje. S druge strane, opće poznato je da se većina privatne potrošnje snadbijeva kroz uvoz roba tako da povećanje uvoza roba široke potrošnje od oko 20% potvrđuje navedenu pretpostavku o oporavku privatne potrošnje u Bosni i Hercegovini. Pored ovoga, pojedini podaci iz domena javnih finansija na neki način ukazuju na jačanje ukupne privredne aktivnosti u zemlji, naročito se to odnosi na domaću tražnju. Naime, naplata ukupnih javnih prihoda u prvih 7 mjeseci 2021. godine uvećana je za oko 12% pri čemu je rast indirektnih poreza iznosio preko 10% u okviru kojih su prihodi po osnovu PDV-a uvećani za oko 13% u odnosu na isti period prethodne godine.

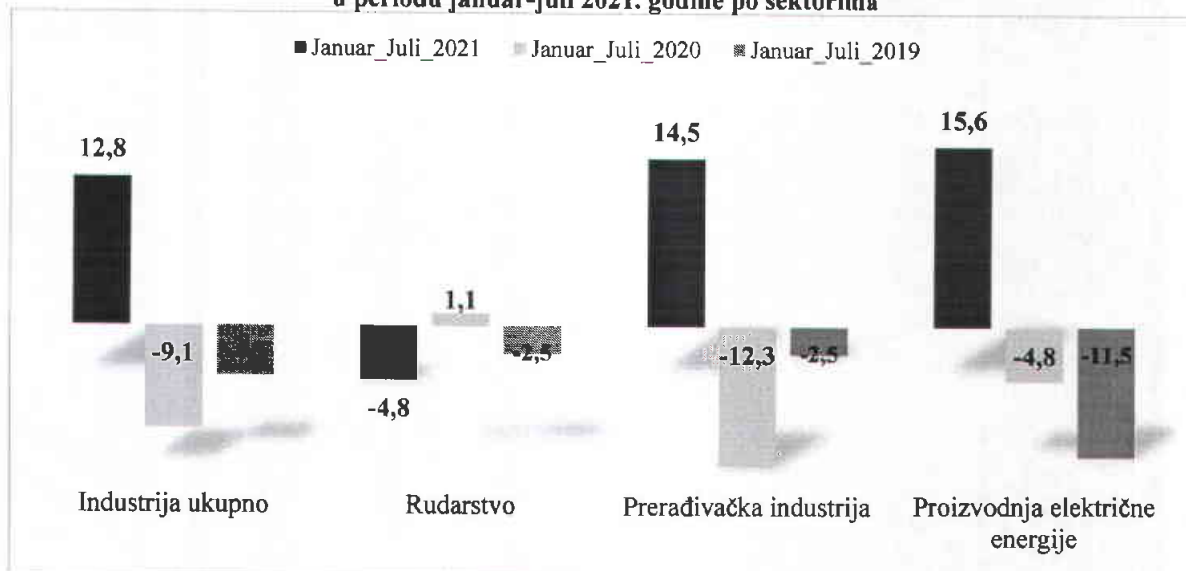
1. Realni sektor

Kretanje industrijske proizvodnje

Prema preliminarnim podacima BHAS-a za period januar-juli 2021.godine Bosna i Hercegovina je zabilježila rast fizičkog obima industrijske proizvodnje od 12,2% u odnosu na isti period prethodne godine.⁴ S druge strane, posmatrano na mjesečnom nivou rast fizičkog obima industrijske proizvodnje u julu 2021. godine u odnosu na isti mjesec prethodne godine iznosio je 10,5%. Imajući u vidu prisustvo globalne pandemije virusa Covid 19, ovaj porast fizičkog obima industrijske proizvodnje djeluje ohrabrujuće, međutim isto tako potrebno je imati u vidu efekat niske osnovice i prethodne godine koji je omogućio ovako visoku stopu rasta. Sektorski posmatrano najznačajniji doprinosi rastu ukupne industrijske proizvodnje ostvareni su u okviru prerađivačke industrije i sektora za proizvodnju električne energije gdje su registrirana povećanja proizvodnje od oko 15%, dok je s druge strane u okviru rudarstva zabilježen pad proizvodnje od oko 5% u odnosu na isti period prethodne godine. Pregled kretanja industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini po sektorima u periodu januar-juli 2021. godine prikazan je na grafikonu ispod:

⁴Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za juli 2021. godine-prethodni podaci“, 25.08.2021. godine.

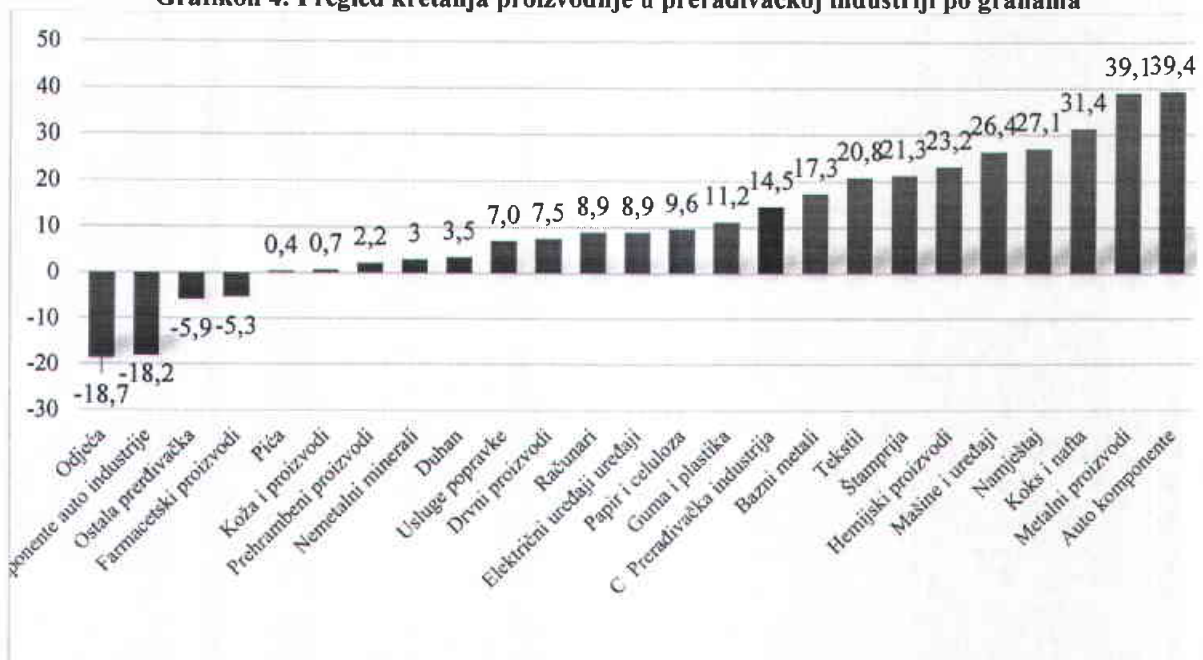
Grafikon 3: Pregled kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje u periodu januar-juli 2021. godine po sektorima

Izvor: BHAS

Posmatrano detaljnije po granama najznačajnija povećanja proizvodnje su registrirana u okviru izvozno orijentiranih grana kako što su proizvodi namještaja 27,1%, gotovi metalni proizvodi 39,1%, bazni metali 17,3%, te hemijski proizvodi i koks u okviru kojih su registrirane dvocifrene stope rasta proizvodnje. S druge strane, smanjenja proizvodnje su registrirana u okviru proizvodnje odjeće 18,7%, osnovnih farmaceutskih proizvoda oko 5% i prehrambene proizvodnje od oko 2%. Detaljniji pregled kretanja proizvodnje u okviru prerađivačke industrije po granama u Bosni i Hercegovini za period januar-juli 2021. godine prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 4: Pregled kretanja proizvodnje u prerađivačkoj industriji po granama

Izvor: BHAS

Maloprodaja

Ukoliko se posmatra period januar-juli 2021. godine rast ukupne trgovine je u tom periodu iznosio 16,2%. Povećan promet u ovom razdoblju, usljed jačanja tražnje, najviše se osjetio kod trgovine motornim gorivima u specijaliziranim prodavnicima (u daljem tekstu s.p.) gdje je zabilježen rast prometa za 19,6% te kod prometa u trgovini na malo osim trgovine motornim gorivima u s.p. za 15,4%.

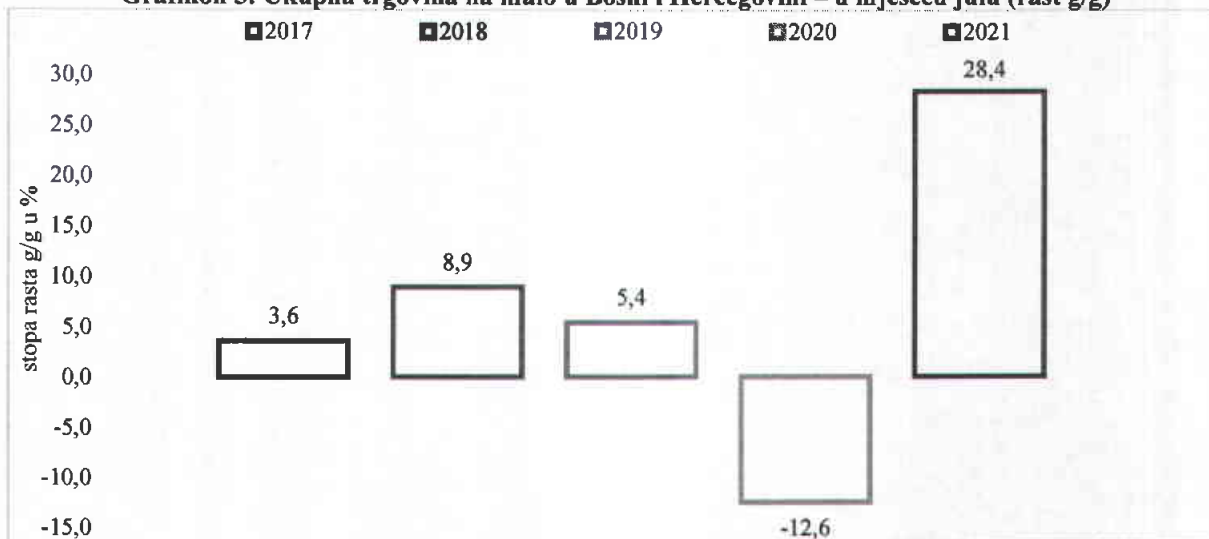
Prema zvaničnim podacima BHAS-a ukupna trgovina na malo je u mjesecu julu 2021. godine, u odnosu na isti mjesec prethodne godine, zabilježila realni rast prometa od 28,4%⁵.

Glavni nosilac rasta ukupne trgovine u julu 2021. godine je povećanje prometa od 36,8% u trgovini motornim gorivima na malo u specijaliziranim prodavnicama (u daljem tekstu s.p.).

Pored toga je došlo i do realnog rasta u trgovini na malo hranom, pićem i duhanskim proizvodima u s.p. od 26,4% te do rasta od 33,41% u trgovini na malo neprehrambenim proizvodima. Rast je također zabilježen i u trgovini na malo hranom, pićem i duhanskim proizvodima u nespecijaliziranim prodavnicama (u daljem tekstu n.p.) koja je zabilježila rast od 16,6% u julu 2021. godine.

Kada se detaljnije posmatra struktura trgovine na malo neprehrambenim proizvodima može se primjetiti da je došlo do porasta u svim kategorijama. Tako je trgovina na malo informacijsko komunikacijskom opremom ostvarila rast od 77,8%, trgovina na malo proizvodima za kulturu i rekreaciju od 25,7%, trgovina na malo ostalom opremom za domaćinstvo od 15,6% te trgovina na malo ostalom robom u s.p. od 56,1%. Kod trgovine na malo na štandovima i tržnicama je došlo do rasta od 3,4% dok je u trgovini na malo izvan prodavnica, štandova i tržnica ostvaren rast od 4%.

Grafikon 5: Ukupna trgovina na malo u Bosni i Hercegovini – u mjesecu julu (rast g/g)

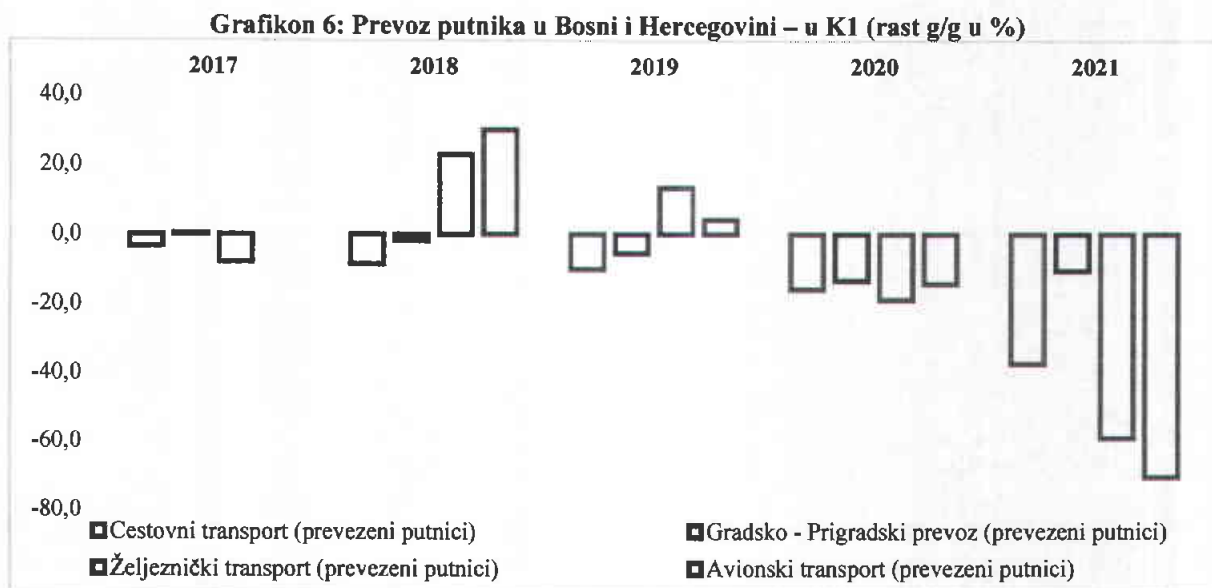
Izvor: BHAS

Kod trgovine ostalom robom u s.p. najveći porast prometa u julu 2021. godine od 93,3% zabilježen je kod trgovine na malo tekstilom, odjećom, obućom i proizvodima od kože. Zatim slijede trgovina na malo sportskom opremom, igrama i igračkama sa rastom od 32,3%, trgovina na malo namještajem, opremom za rasvjetu i električnim aparatima za domaćinstvo sa rastom od 24,3%. Porast prometa je također zabilježen i u apotekama, trgovini na malo medicinskim i kozmetičkim preparatima gdje je ostvaren rast od 17,3% te u trgovini na malo knjigama, novinama, muzičkim i videozapisima gdje je promet povećan za 9,1%.

⁵ Izvor podataka: BHAS

Transport

Podaci za cestovni transport u K1 2021. godine ukazuju na pad transporta roba gdje je zabilježeno smanjenje od 4,9% u odnosu na K1 2020. godine. Broj prevezenih putnika u cestovnom prevozu bilježi pad od 37,4%, dok je istovremeno prevoz putnika u gradsko-prigradskom prevozu zabilježio smanjenje od 10,6%. Kada se posmatra promet roba i putnika u željezničkom saobraćaju zabilježeno je smanjenje opsega prevezene robe za 2,3% kao i pad broja prevezenih putnika za 59,3%. Kod avio saobraćaja je u K1 2021. godine također došlo do pada broja prevezenih putnika za 70,8% u odnosu na isti period prošle godine.

Izvor: BHAS

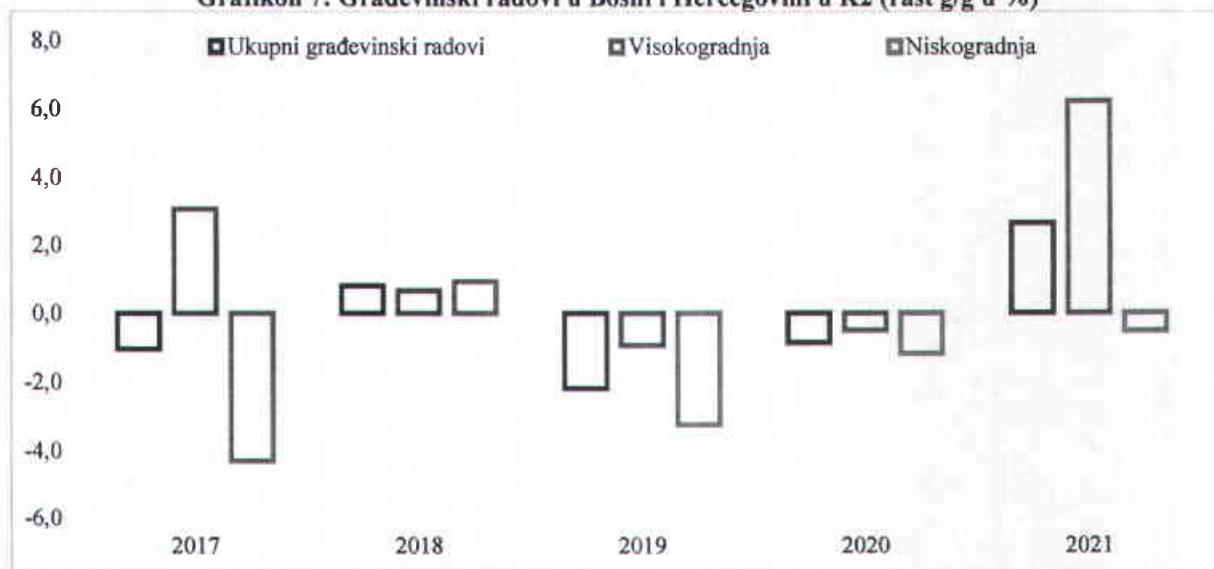
U okviru djelatnosti prometa transporta i skladištenja je zabilježen nominalan rast od 5,7% (g/g) u K1 2021. godine. U oblasti poštanskih i kurirskih djelatnosti nastavljen je rast (kao i u prethodnim kvartalima) i iznosio je 8,9%, dok je u oblasti kopnenog prevoza i cjevovodnog transporta, u posmatranom kvartalu, ostvaren rast prometa od 6,8%.

Nasuprot tome, kod skladištenja i pomoćnih djelatnosti u prevozu je zabilježena negativna stopa rasta od 4,2%.

Građevinarstvo

Raspoloživi podaci za sektor građevinarstva u Bosni i Hercegovini za K2 2021. godine ukazuju na rast ukupnih građevinskih radova od 2,6%, u odnosu na isti period prethodne godine. U sektoru visokogradnje zabilježen je porast radova za 6,2% dok je istovremeno sektor niskogradnje zabilježio smanjenje građevinskih radova za 0,5%.

Grafikon 7: Građevinski radovi u Bosni i Hercegovini u K2 (rast g/g u %)

Izvor: BHAS

Broj izdatih odobrenja za građevinske radove u P1 2021. godine⁶, u odnosu isti period prethodne godine, viši je za 11,6%. Najveći porast izdatih dozvola za građenje u P1 2021. godine je u oblasti niskogradnje gdje je stope rasta iznosila 37,5%. Odobrenja za građenje objekata, u sektoru visokogradnje, su također u posmatranom periodu zabilježila rast koji je iznosio 5,6%. U ovom sektoru je ostvaren porast broja izdatih dozvola za nestambene zgrade koji je u P1 2021. godine porastao za 14,3%, dok je broj izdatih dozvola za građenje stambenih zgrada porastao za 1,9%.

Tržište rada

Podaci o broju zaposlenih lica po djelatnostima u Bosni i Hercegovini za jul 2021. godine nisu objavljeni od strane BHAS-a u periodu pripreme Informacije, pa se podaci u tekstu odnose na jun 2021. godine.

Broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini u junu 2021. godine iznosio je oko 821⁷ hiljada i veći je u odnosu na jun 2020. godine za 1,5%. U prvom polugodištu 2021. godine prosječan broj zaposlenih lica je iznosio oko 814,5 hiljada i nije se mijenjao u odnosu na isti period prošle godine (tabela ispod). Najznačajnije smanjenje broja zaposlenih lica u prvom polugodištu 2021. godine bilo je u području djelatnosti ugostiteljstva i hotelijerstva i trgovine. S druge strane, najznačajnije povećanje broja zaposlenih lica bilo je u području djelatnosti informacija i komunikacija i djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite.

U periodu I-VI 2021/I-VI 2020 u području djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane broj zaposlenih lica je smanjen za 4% g/g uz negativan doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih od 0,2 p.p. U području djelatnosti trgovine na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala broj zaposlenih lica u posmatranom periodu je smanjen za 1,7% g/g (negativan doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih od 0,3 p.p.). Suprotno, najznačajniji

⁶ BHAS, Izdata odobrenja za građenje u Bosni i Hercegovini, juni 2021. godine

⁷ Privremeni podatak, izvor BHAS. Na osnovu polugodišnjeg istraživanja sa punim obuhvatom RAD-15, stanje 31. marta 2021. godine, početkom avgusta 2021. godine napravljena je korekcija objavljenih podataka o zaposlenim licima, dobijenih mjesečnim istraživanjem RAD-1. Stoga su podaci do marta 2021. godine konačni, a za ostale mjeseci 2021. godine privremeni i predstavljeni podaci u ovoj Informaciji razlikuju se od prezentiranih podataka o broju zaposlenih lica u prethodnim Informacijama.

rast broja zaposlenih lica bio je u području djelatnosti informacija i komunikacija sa stopom rasta od 8,5% g/g uz doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih od 0,2 p.p. Pored toga značajan rast broja zaposlenih lica bio je u području djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite 2,9% g/g (doprinos rastu 0,2 p.p.).

Broj registrovanih nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini u julu 2021. godine je manji za 7,2% u odnosu na jul 2020. godine i iznosio je oko 395,4 hiljada. Na osnovu raspoloživih podataka o broju zaposlenih i nezaposlenih lica (tabela ispod) stopa registrovane nezaposlenosti u Bosni i Hercegovini u junu 2021. godine je iznosila 32,4%.⁸ Podatak o anketnoj stopi nezaposlenosti za drugi kvartal 2021. godine nije trenutno objavljen, a podatak za prvi kvartal je objavljen u prethodnoj Informaciji.

Tabela 1: Broj zaposlenih lica (revidiran podatak)⁹ i registrovanih nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini

Mjesec	Broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini	Stopa rasta g/g (u odnosu na isti period prethodne godine)	Broj registrovanih nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini	Stopa rasta g/g (u odnosu na isti period prethodne godine)
I-XII 2020	813.085	-1,0%	415.231	1,0%
I-2021	811.317	-1,6%	415.027	2,2%
II-2021	810.406	-1,5%	410.776	2,0%
III-2021	812.437	-1,1%	406.718	2,1%
I-III 2021	811.387	-1,4%	410.840	2,1%
IV-2021	814.924	1,3%	402.146	-4,2%
V-2021	817.067	1,5%	395.999	-6,0%
VI-2021	820.979	1,5%	393.781	-6,5%
I-VI 2021	814.522	0,0%	404.075	-1,8%
VII-2021	-	-	395.383	-7,2%

Izvor: BHAS, Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine, zavodi za zapošljavanje u Bosni i Hercegovini

Podatak o prosječnoj neto plati za jul 2021. godine nije objavljen u periodu izrade Informacije pa se podaci odnose na jun 2021. godine.

Prosječna neto plata u Bosni i Hercegovini u junu 2021. godine iznosila je 997 KM i nominalno je veća za 4,4% u odnosu na jun 2020. godine. U periodu I-VI 2021/I-VI 2020 prosječna neto plata nominalno je uvećana za 3,7% i iznosila je 980 KM. Uzimajući u obzir minimalan rast cijena od 0,1% u posmatranom periodu, realni rast neto plate bio je gotovo jednak kao i nominalni rast (3,6%).

U periodu I-VI 2021/I-VI 2020 najmanja prosječna isplaćena neto plata bila je u djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (582 KM), a najveća prosječna isplaćena neto plata bila je u području finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1.604 KM). Prosječna neto plata je nominalno uvećana u skoro svim područjima djelatnosti u posmatranom periodu. Najveća nominalna stopa rasta neto plate u periodu I-VI 2021/I-VI 2020 bila je u području djelatnosti stručnih, naučnih i tehničkih djelatnosti (5,9%), prerađivačke industrije (5,8%), građevinarstva (5,8%), informacija i komunikacija (5,8%), ostalih uslužnih djelatnosti (4,9%). Negativan nominalni rast prosječne neto plate u posmatranom polugodištu zabilježen je samo u području djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (-0,5% g/g). Pored toga, u pojedinim djelatnostima je zabilježen sporiji rast plata (u poređenju sa prethodno navedenim djelatnostima) što je uticalo da prosječan rast neto plate bude 3,7%.

⁸ Podatak o stopi registrovane nezaposlenosti se odnosi na jun 2021. godine jer podaci o broju zaposlenih lica za jul 2021. godine nisu objavljeni u periodu izrade Informacije.

⁹ Podaci o broju zaposlenih lica za 2020. godinu i 2021. godinu su revidirani.

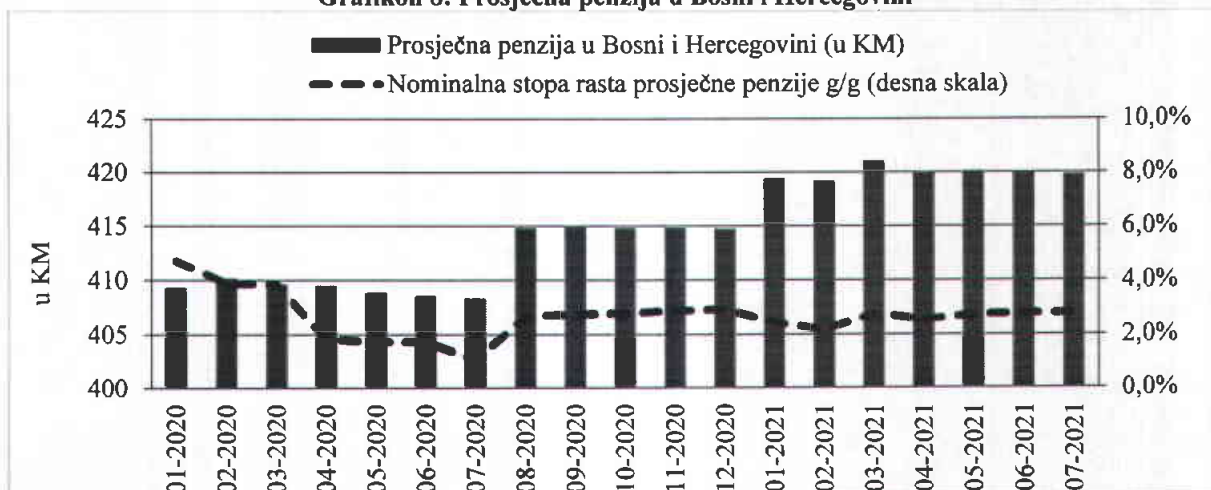
Tabela 2: Prosječna neto plata u Bosni i Hercegovini i stope rasta u odnosu na isti period prethodne godine

	Prosječna neto plata u Bosni i Hercegovini (u KM)	Nominalna stopa rasta prosječne neto plate (g/g)
I-XII 2020	956	3,8%
I-2021	969	2,6%
II-2021	961	2,2%
III-2021	989	4,1%
I-III 2021	973	3,0%
IV-2021	985	4,6%
V-2021	981	4,4%
VI-2021	997	4,4%
I-VI 2021	980	3,7%

Izvor: BHAS

Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini u julu 2021. godine iznosila je 420¹⁰ KM i nije se mijenjala u odnosu na prošli mjesec, ali je veća u odnosu na jul 2020. godine za 2,8% g/g. Najniža penzija u julu 2021. godine u oba entiteta nije se mijenjala u odnosu na prošli mjesec i u Federaciji Bosne i Hercegovine iznosila je 382,2 KM, dok je u Republici Srpskoj iznosila 207,9 KM za penzijski staž do 15. godina. Ukupan broj penzionera u Bosni i Hercegovini u julu 2021. godine iznosio je 697,7¹¹ hiljada i u odnosu na isti mjesec prethodne godine uvećan je za 0,1%.

Grafikon 8: Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini

Izvor: Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje, Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske, DEP kalkulacije

¹⁰ Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini je izračunata na osnovu prosječnih mjesečnih penzija ponderisanih udjelom ukupnog broja penzionera u svakom od entiteta u ukupnom broju penzionera.

¹¹ Broj penzionera u Bosni i Hercegovini u analizi predstavlja zbir penzionera koji primaju penzije od Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje i Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske bez obzira na mjesto prebivališta (u ili izvan Bosne i Hercegovine).

2. Javne finansije

Naplata javnih prihoda u sedmom mjesecu 2021. godine je bila nešto niža od one ostvarene u prethodnim mjesecima. Navedeno usporenje, ipak, se nije odrazilo na kumulativ posmatranog perioda. U periodu januar-juli 2021. godine, u Bosni i Hercegovini je ukupno prikupljeno oko 9,4 milijarde KM javnih prihoda, što je za 11,5% više nego u istom periodu prethodne godine. U strukturi ukupnih prihoda i dalje dominiraju prihodi entitetskih poreskih uprava sa 51,1%.

Indirektni porezi u Bosni i Hercegovini

Naplaćeni prihodi. Prema podacima o naplaćenim prihodima od strane Uprave za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu UIO), evidentiran je rast prihoda od indirektnih poreza, i tokom jula mjeseca tekuće godine. Međutim, u poređenju sa prethodnim mjesecima stopa rasta je značajno usporila. U periodu januar-juli posmatrane godine UIO ukupno je prikupila oko 4,6 milijarde KM bruto prihoda od indirektnih poreza, što je za 11,5% više nego u istom periodu 2020. godine. Usljed porasta povrata sa Jedinstvenog računa UIO (dalje u tekstu JR UIO) od 15,3% g/g, rast neto prihoda od indirektnih poreza, u istom periodu, je iznosio oko 10,7%. Tokom posmatranog perioda, isti su iznosili oko 3,8 milijardi KM.

U strukturi ukupno prikupljenih prihoda od indirektnih poreza i ostalih prihoda, uplaćenih na JR UIO, najviše je prikupljeno prihoda od poreza na dodanu vrijednost (PDV) koji u ukupnim prihodima učestvuju sa 52,0% i od akciza na uvozne proizvode sa 17,4%.

Sve kategorije prihoda su dale pozitivan doprinos stopi rasta neto prihoda od indirektnih poreza, gdje posebno treba naglasiti prihode od PDV-a 8,1 p.p..

Tabela 3: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u % ako nije drugačije naznačeno)

	struktura 2021	jan-jul 2020	jan-jul 2021	maj 2021	jun 2021	jul 2021
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	-9,6	11,5	28,8	35,3	9,1
Povrati	18,6	-17,8	15,3	28,2	16,1	28,8
Neto prihodi - prikupljeno	81,4	-7,6	10,7	29,0	39,7	6,0
PDV	52,0	-4,0	12,9	29,5	42,5	0,8
Carine	3,7	-14,8	15,0	40,3	17,6	10,1
Akcize	17,4	-13,6	3,3	35,7	45,8	7,3
Putarine	7,7	-9,1	8,7	1,4	19,5	16,3
Ostali prihodi	0,3	-12,6	20,1	32,8	31,5	20,7
Neusklađeni prihodi	0,3	-54,3	160,1	746,5
Raspoloživo za raspodjelu	100,0	-9,3	11,0	27,1	35,8	7,1
Minimalne rezerve	19,1	-16,9	14,3	28,4	15,5	22,9
Budžeti	80,9	-7,4	10,3	26,8	40,6	4,4
Servisiranje vanjskog duga	9,7	-15,2	5,2	-1,8	3,5	-4,1
Federacija Bosne i Hercegovine	6,5	-12,0	6,5	-0,9	2,3	-10,9
Republika Srpska	3,1	-21,3	3,6	-0,2	5,9	8,7
Brčko Distrikt	0,1	-1,4	-22,2	-93,7	-6,9	0,0
Raspodjeljeno nakon servisiranja vanjskog duga	71,2	-6,3	10,9	34,7	47,1	4,9
Institucije Bosne i Hercegovine	9,9	0,6	3,3	4,0	4,0	-0,5
Federacija Bosne i Hercegovine	37,8	-8,5	9,7	41,0	52,6	5,9
Republika Srpska	21,1	-4,8	17,0	43,5	62,6	5,1
Brčko Distrikt	2,4	-8,9	13,1	42,3	48,2	4,7

Izvor: UIO Bosne i Hercegovine

PDV. U periodu januar-juli 2021. godine, bruto prihodi od PDV-a su iznosili oko 3,2 milijarde KM, čime su ostvarili rast od 13,6% u poređenju sa istim periodom prethodne godine. Neto prihodi po osnovu PDV-a, tokom istog perioda, su iznosili oko 2,4 milijarde KM, što je za 12,9% g/g više. U strukturi naplaćenih prihoda od PDV-a dominiraju prihodi naplaćeni prilikom uvoza roba koji su ostvarili stopu rasta od oko 16,9% g/g dok je naplaćeni prihod od PDV-a, koji se odnosi na promet domaćih roba ostvario povećanje od oko 9,0% g/g.

Akcize. Za prvih sedam mjeseci posmatrane godine, neto prihodi od akciza su iznosili oko 806 miliona KM čime su zabilježili pozitivnu stopu rasta od oko 3,3% u odnosu na isti period 2020. godine. Prihodi od akciza po osnovu uvoznih proizvoda su veći za 2,4% g/g, dok su prihodi od akciza na domaće proizvode, rasli stopom od 9,9% g/g. Ako se uvozne akcize posmatraju po vrstama proizvoda, uočava se da prihodi od akciza na duvanske prerađevine i dalje bilježe negativnu stopu rasta (1,2% g/g). U istom periodu, prihodi od akciza na naftu i naftne prerađevine su ostvarili rast (7,5% g/g). Što se tiče ostalih prihoda od uvoznih akciza jedino prihodi na uvezeni alkohol i alkoholna pića bilježe smanjenje.

Posmatrajući po vrstama akcize na domaće proizvode rast prihoda, zabilježen je kod prihoda od akciza na domaći duvan i duvanske prerađevine (14,3% g/g). Prihodi po osnovu prometa domaće nafte i nafnih derivata nisu ostvareni. Prihodi od ostalih domaćih akciza, osim prometa domaćim pivom i vinom, bilježe povećanje.

Putarine. Ukupno naplaćeni neto prihodi od putarina u periodu januar-juli 2021. godine su iznosili oko 358 miliona KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine ovi prihodi su veći za oko 8,7%.

Carine. Tokom posmatranog perioda, naplaćeni neto prihodi po osnovu carinskih dažbina su iznosili oko 171 miliona KM, čime su ostvarili rast od oko 15,0% g/g.

Raspoređeni prihodi. Ukupni prihodi raspoloživi za raspodjelu, u posmatranom periodu 2021. godine, su iznosili oko 4,6 milijarde KM. Nakon izdvajanja sredstava za izgradnju autoputeva i izgradnju i rekonstrukciju drugih puteva u Bosni i Hercegovini u iznosu od oko 219,1 miliona KM, minimalne rezerve u iznosu od oko 836,1 miliona KM i sredstava za finansiranje institucija Bosne i Hercegovine u iznosu od 448,7 miliona KM, UIO Bosne i Hercegovine, je izvršila raspored preostalih sredstava u iznosu od oko 3,1 milijardu KM krajnjim korisnicima prema važećim koeficijentima¹². Od tog iznosa Federaciji Bosne i Hercegovine je doznačeno ukupno oko 1,9 milijardi KM (za servis vanjskog duga oko 268,7 miliona KM), Republici Srpskoj oko 1 milijardu KM (za servis vanjskog duga oko 130,2 miliona KM) i Brčko Distriktu oko 109,4 miliona KM (3,6 miliona KM za servis vanjskog duga). U poređenju sa istim periodom prethodne godine raspoređena sredstva sa JR UIO za servisiranje obaveza vanjskog duga su veća za 5,2%, dok su raspoređena sredstva krajnjim korisnicima, nakon servisiranja obaveza vanjskog duga veća za 10,9%.

Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda

U prvih sedam mjeseci 2021. godine, entitetske poreske uprave su ukupno naplatile oko 4,8 milijardi javnih prihoda iz svojih nadležnosti. U poređenju sa istim periodom prethodne godine prihodi od direktnih poreza, doprinosa i ostali prihodi su ostvarili rast od 11,6%. Detalji o naplati prihoda poreskih uprava slijede u tabeli ispod.

¹²Upravni odbor Uprave za indirektno oporezivanje je na svojoj 2. telefonskoj sjednici održanoj dana 29.06.2021. godine usvojio Odluku, broj: 02-17-01-4-1/21, o utvrđivanju privremenih koeficijenata za raspodjelu sredstava sa Jedinštenog računa za period juli-septembar 2021. godine, kojom su utvrđeni privremeni koeficijenti raspodjele sredstava sa Jedinštenog računa i to: FBiH 61,85%, RS 34,60% i Brčko Distrikt BiH 3,55%.

Tabela 4: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i kazni u periodu januar - juni

Naziv prihoda	Federacija Bosne i Hercegovine			Republika Srpska			Bosna i Hercegovina		
	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %
	2020	2021		2020	2021		2020	2021	
Direktni porezi	508,6	568,5	11,8	262,5	304,5	16,0	771,1	873,0	13,2
Porez na dohodak	238,3	266,1	11,7	112,1	124,1	10,7	350,4	390,3	11,4
Porez na dobit	213,7	236,8	10,8	130,7	154,3	18,1	344,4	391,1	13,6
Porezi građana	56,4	65,2	15,6	19,7	26,1	32,3	76,1	91,2	19,9
Ostali porezi	0,2	0,4	48,4	0,0	0,0	-	0,2	0,4	48,4
Takse, kazne i naknade	355,9	432,4	21,5	213,2	272,9	28,0	569,2	705,4	23,9
Doprinosi	2.039,7	2.199,5	7,8	920,1	1.014,8	10,3	2.959,8	3.214,3	8,6
PIO	1.136,3	1.231,3	8,4	524,9	577,7	10,1	1.661,2	1.809,0	8,9
Zdravstvo	809,0	867,0	7,2	331,5	366,8	10,6	1.140,6	1.233,8	8,2
Nezaposleni	94,3	101,1	7,2	16,3	18,0	10,4	110,7	119,2	7,7
Dječija zaštita	0,0	0,0	-	44,2	48,8	10,5	44,2	48,8	10,5
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	3,3	3,5	7,8	3,3	3,5	7,8
Ostali prihodi	2,0	7,5	280,9	0,0	0,0	-	2,0	7,5	280,9
UKUPNO	2.906,2	3.207,8	10,4	1.395,8	1.592,3	14,1	4.302,0	4.800,1	11,6

Izvor: entitetske poreske uprave

Socijalni doprinosi. U periodu januar-juli tekuće godine, po osnovu socijalnih doprinosa, ukupno je naplaćeno oko 3,2 milijarde KM prihoda. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, isti su veći za 8,6%. Najznačajnija kategorija socijalnih doprinosa su doprinosi za penziono-invalidsko osiguranje (PIO), koji su ostvarili rast od oko 8,9% g/g.

Direktni porezi. U periodu januar-juli 2021. godine, ukupno je naplaćeno oko 873 miliona KM prihoda od direktnih poreza. Ovi prihodi su ostvarili rast od 13,2% u poređenju sa istim periodom 2020. godine. U julu mjesecu ukupni prihodi od direktnih poreza bilježe negativnu stopu rasta. U strukturi navedenih prihoda još uvijek dominiraju prihodi od poreza na dobit. Porezi na dobit su uvećani za 13,6% g/g, prvenstveno zbog rasta prihoda od poreza na dobit banaka, pravnih lica iz oblasti pošte i telekomunikacija, kao i organizovanja igara na sreću. Međutim, prihodi od poreza na dobit, nakon nekoliko mjeseci kada su ostvarivali pozitivnu stopu rasta, u julu 2021. godine bilježe smanjenje od oko 13,6% g/g. Prihodi od poreza na dohodak bilježe povećanje od 11,4% g/g i to zahvaljujući rastu prihoda od poreza na dohodak od samostalne i nesamostalne djelatnosti.

Takse, kazne i naknade. Po osnovu neporeskih prihoda (takse, naknade i kazne) u periodu januar-juli 2021. godine, ukupno je naplaćeno oko 705 miliona KM prihoda. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, navedeni prihodi su veći za 23,9%. Na rast prihoda u ovoj kategoriji najviše uticaja je imao porast prihoda po osnovu naknada za priređivanje internet igara na sreću, kao i prihoda po osnovu raznih administrativnih taksi ali i po osnovu naplaćenih kazni.

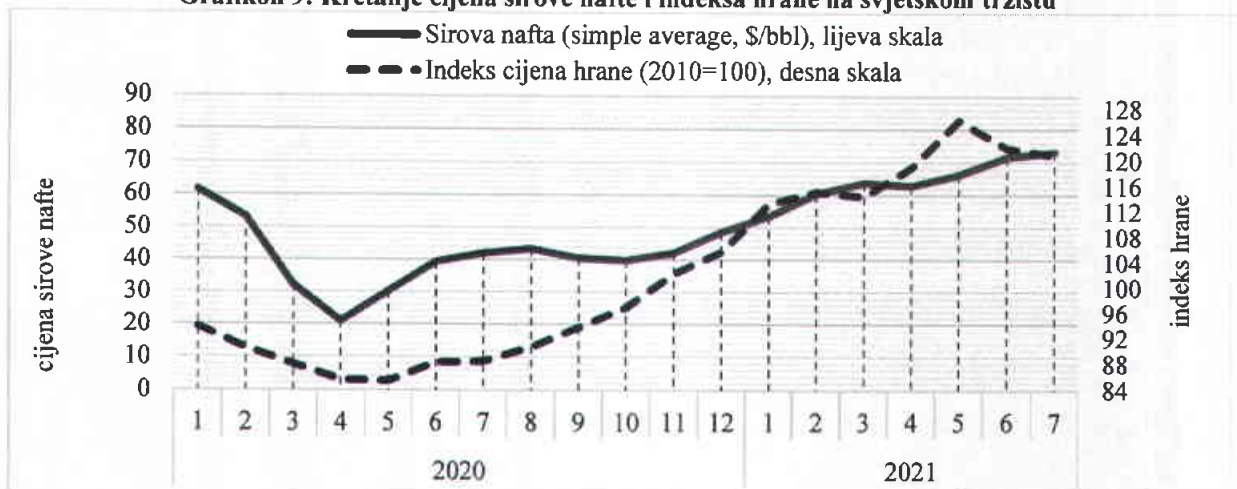
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor

Cijene

Na svjetskom tržištu cijena sirove nafte u julu 2021. godine iznosila je 73,3 \$/barelu što je za 31,2 \$ više u poređenju sa julom 2020. godine (ili 74,2% g/g). Iako je vrijednost indeksa hrane u julu 2021. godine bila nešto niža u odnosu na jun 2021. godine (što se može vidjeti na grafikonu ispod) indeks hrane na svjetskom tržištu u julu 2021. godine bio je veći za 36,7% u odnosu na jul 2020. godine.

Pomenuti rast cijena uticao je na rast inflacije u EU. Prema podacima EUROSTAT-a inflacija u EU 27 u julu 2021. godine iznosila je 2,5%, odnosno u periodu I-VII 2021. godine 1,9%.

Grafikon 9: Kretanje cijena sirove nafte i indeksa hrane na svjetskom tržištu

Izvor: Svjetska banka

Ukupan nivo cijena u Bosni i Hercegovini mjeren indeksom potrošačkih cijena (u daljem tekstu CPI) u julu 2021. godine uvećan je za 1,9% (inflacija) u odnosu na jul 2020. godine, odnosno u periodu I-VII 2021/I-VII 2020 inflacija je iznosila 0,4%.

Analizirajući promjene CPI indeksa po odjeljcima prema namjeni potrošnje primjetno je da su cijene u većini odjeljaka uvećane (tabela ispod). Najznačajnije uvećanje cijena u periodu I-VII 2021/I-VII 2020 bilo je u odjeljcima hrane i bezalkoholnih pića, prevoza, alkoholnih pića i duvana. Cijene u odjeljku hrane i bezalkoholnih pića, koji ima najveći udio u CPI indeksu, su uvećane za 1,2% u posmatranom periodu zbog rasta cijena hrane u Bosni i Hercegovini jer se istovremeno cijene bezalkoholnih pića nisu mijenjale. Pored toga, zbog viših cijena nafte i naftnih derivata periodu I-VII 2021/I-VII 2020. godine u odjeljku prevoza cijene su bile više za 1,5%. Cijene u odjeljku alkoholnih pića i duvana su u periodu I-VII 2021/I-VII 2020 uvećane za 1,9% na šta su uticale akcize¹³ na cigarete i duvan u 2021. godini. Cijene u odjeljku stanovanja, vode, el. energije, plina i dr. energenata su skromno uvećane u posmatranom periodu što se može vidjeti u tabeli ispod.

¹³ Upravni odbor Uprave za indirektno oporezivanje donio je Odluku o utvrđivanju specifične i minimalne akcize na cigarete i iznos akcize na duvan za pušenje za 2021. godinu. Minimalna akciza za pakovanje cigareta od 20 komada iznosi 3,25 KM (u 2020. godini je iznosila 3,04 KM), a specifična akciza iznosi 1,65 KM za pakovanje cigareta od 20 komada. Akciza na duvan za pušenje utvrđuje se u visini od 80% minimalne akcize na cigarete utvrđene u članu 3. stav (3) ove odluke iznosi 130 KM po kilogramu (u 2020. godini je iznosila 121,6 KM po kilogramu). Izvor: Odluka o utvrđivanju specifične i minimalne akcize na cigarete i iznos akcize na duvan za pušenje za 2021. godinu.

Suprotno, najznačajnije smanjenje cijena bilo je u odjeljku odjeće i obuće gdje su cijene bile niže za 9,6% u posmatranom periodu.

Tabela 5: Indeks potrošačkih cijena u Bosni i Hercegovini

Odjeljak	I 2021	II 2021	III 2021	IV 2021	V 2021	VI 2021	VII 2021	I-VII 2021
	I 2020	II 2020	III 2020	IV 2020	V 2020	VI 2020	VII 2020	I-VII 2020
00 Ukupan indeks	98,3	98,7	99,5	100,9	101,7	101,7	101,9	100,4
01 Hrana i bezalkoholna pića	100,1	100,4	101,1	101,0	101,5	101,9	102,3	101,2
02 Alkoholna pića i duvan	101,9	102,1	101,9	102,0	101,9	101,9	101,8	101,9
03 Odjeća i obuća	89,1	88,5	89,7	91,2	91,7	92,5	90,0	90,4
04 Stanovanje, voda, el. energija, plin i dr. energenti	99,0	99,5	100,0	100,9	101,2	100,9	101,1	100,4
05 Namještaj, kućni uređaji i redovno održavanje kuće	98,6	98,8	98,0	99,0	99,7	99,7	99,3	99,0
06 Zdravstvo	100,9	100,8	100,7	100,6	100,6	100,6	100,7	100,7
07 Prevoz	90,6	92,6	96,4	105,8	110,2	108,6	109,7	101,5
08 Komunikacije	100,1	99,9	99,8	99,7	99,8	99,6	99,6	99,8
09 Rekreacija i kultura	100,0	99,9	99,8	99,8	100,0	100,3	100,8	100,1
10 Obrazovanje	100,3	100,3	100,3	100,3	100,2	100,2	100,2	100,2
11 Restorani i hoteli	100,6	100,4	100,4	100,4	100,5	100,6	100,5	100,5
12 Ostala dobra i usluge	100,6	99,9	100,4	100,0	100,0	100,4	100,6	100,3

Izvor: BHAS

Monetarni sektor

Uz rast kvazi novca (u daljem tekstu QM) i transakcijskog novca (u daljem tekstu M1), ukupna novčana masa (u daljem tekstu M2) prema podacima Centralne banke Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu CBBiH) na kraju jula 2021. godine uvećana je za 11,5% u odnosu na juli 2020. godine i iznosi oko 30 mlrd. KM. Na kraju jula 2021. godine M1 bilježi povećanje od 18% g/g, dok je QM uvećan uz nešto sporiju stopu rasta od 4,4% g/g.

Najveći doprinos rastu M2 u okviru M1 dali su prenosivi depoziti u domaćoj valuti (7,5 p.p.) sa stopom rasta od 22,1% g/g, a potom gotovina izvan banaka (1,9 p.p.) sa stopom rasta od 10,2%.

U okviru QM, skromniji doprinos rastu M2 u posmatranom mjesecu dali su prenosivi depoziti u stranoj valuti (1,7 p.p.) sa stopom rasta od 17% g/g a potom ostali depoziti u domaćoj valuti (0,3 p.p.) uz stopu rasta 3,1% g/g.

Tabela 6: Monetarni agregati u julu 2021. godine i stope rasta VII 2021/VII 2020

Opis	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Transkacijski novac (M1)	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti	Kvazi novac (QM)	Ukupna novčana masa (M2)
	1	2	3=1+2	4	5	6	7=4+5+6	8=3+7
Stanje u mil. KM	5.432,9	11.149,8	16.582,8	3.072,3	3.103,5	7.323,8	13.499,6	30.082,4
Stopa rasta g/g	10,2%	22,1%	18,0%	3,1%	17,0%	0,3%	4,4%	11,5%

Izvor: CBBiH

Na kraju jula 2021. godine rezervni novac (u daljem tekstu M0) uvećan je za 13,7% u odnosu na isti mjesec prethodne godine i iznosio je oko 13 mlrd. KM. Najveći udio u M0 i dalje ima gotovina izvan monetarnih vlasti (51,1%) i ujedno je imala doprinos rastu M0 vlasti (6,4 p.p) sa stopom rasta od 12,5% g/g. Iako su najveću stopu rasta imali prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti (27,4%) njihov doprinos rastu M0 bio je zanemariv (0,5 p.p) zbog malog udjela u M0 (2,1%). Depoziti banaka kod monetarnih vlasti, kao komponenta M0, su imali doprinos rastu M0 oko 6,7 p.p. sa stopom rasta od 14,4% g/g. Pokrivenost rezervnog novca deviznim rezervama iznosila je 112,2% čime su ispoštovane odredbe valutnog odobora.

Tabela 7: Rezervni novac u julu 2021. godine i stope rasta VII 2021/VII 2020

Opis	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Rezervni novac (M0)
	1	2	3	4=1+2+3
Stanje u mil. KM	6.645,1	6.081,7	275,0	13.001,7
Stopa rasta g/g	12,5%	14,4%	27,4%	13,7%

Izvor: CBBiH

Na kraju jula 2021. godine prosječne obavezne rezerve nastavile su rasti po nešto bržoj stopi u odnosu na prethodnu godinu. Prosječne obavezne rezerve u posmatranom mjesecu iznosile su oko 2,9 mlrd. KM uz rast od 7,9% g/g (u julu 2020. godine stopa rasta je iznosila 3,7%). Višak iznad obaveznih rezervi u posmatranom mjesecu je takođe uvećan (20,4% g/g) i iznosio je oko 3,2 mlrd. KM. Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH iznosio je oko 6,1 mlrd. KM i uvećan je za 14,2% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. U strukturi prosječnog salda računa obaveznih rezervi kod CBBiH povećan je udio viška iznad obavezne rezerve na 52,6%, dok je udio prosječnih obaveznih rezervi smanjen na 47,4% u poređenju sa istim mjesecom prošle godine. Prosječna stopa obavezne¹⁴ rezerve u julu 2021. godine nije se mijenjala i iznosila je 10%.

Tabela 8: Prosječne obavezne rezerve u julu 2021. godine i stope rasta VII 2021/VII 2020

Opis	Osnovica za obračun obavezne rezerve	Prosječne obavezne rezerve	Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH	Višak iznad obavezne rezerve	Prosječna stopa obavezne rezerve	Implicitna stopa obavezne rezerve
	1	2	3	4=3-2	5=2/1	6=3/1
Stanje u mil. KM	28.818,9	2.881,9	6.082,8	3.200,9	10,0%	21,1%
Stopa rasta g/g	7,9%	7,9%	14,2%	20,4%	-	-

Izvor: CBBiH

Bruto devizne rezerve na kraju jula 2021. godine iznosile su 14,6 mlrd. KM i veće su za 10,2% u odnosu na juli 2020. godine. Sve komponente deviznih rezervi su uvećane u međugodišnjem poređenju osim zlata što je predstavljeno u tabeli ispod. U okviru bruto deviznih rezervi najveće doprinos rastu u posmatranom periodu imale su investicije u vrijednosne papire (7 p.p.), strana valuta u trezoru CBBiH (2,3 p.p.), depoziti kod nerezidentnih banaka (1,1 p.p.) uz stope rasta

¹⁴ Prosječna stopa obavezne rezerve = Prosječne obavezne rezerve/osnovica za obračun obavezne rezerve.

predstavljene u tabeli ispod. Kao i prethodne godine, u strukturi bruto deviznih rezervi dominiraju investicije u vrijednosne papire (70,2%), a zatim slijede depoziti kod nerezidentnih banaka (24,8%).

Tabela 9: Bruto devizne rezerve u julu 2021. godine i stope rasta VII 2021/VII 2020

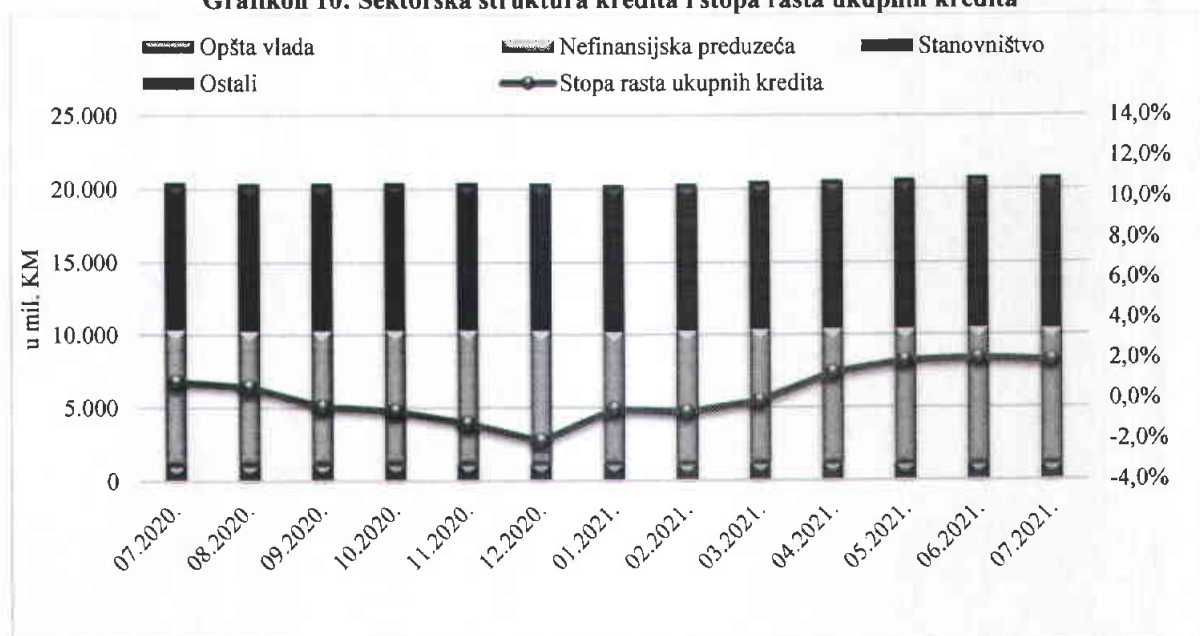
Opis	Zlato	Držanje SDR	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	Ukupno
	1	2	3	4	5	6	7=1+...+6
Stanje u mil. KM	286,9	6,8	437,7	3.611,3	0,0	10.245,0	14.587,6
Stopa rasta g/g	-8,9%	126,9%	217,2%	4,2%	-	9,9%	10,2%

Izvor: CBBiH

Bankarski sektor

Ukupni plasirani krediti na kraju mjeseca jula 2021. godine su dostigli 20,8 mlrd. KM uz stopu rasta 1,9% g/g. Krediti plasirani stanovništvu su dostigli 10,3 mlrd. KM i sa stopom rasta od 3,8% g/g su ostvarili najveće učešće (49,3%) u ukupnim kreditima. Krediti plasirani nefinansijskim preduzećima su dostigli 9,2 mlrd. KM i uz negativnu stopu rasta (-0,2% g/g) ostvarili su drugo po veličini učešće (44,4%). Na kraju mjeseca jula ova dva segmenta su zajedno predstavljali 93,7% svih plasiranih kredita. Krediti plasirani opštoj vladi su sa stopom rasta od 3,6% g/g i dostignutih 1,1 mlrd. KM bili treći po učešću (5,5%) u ukupnim kreditima.

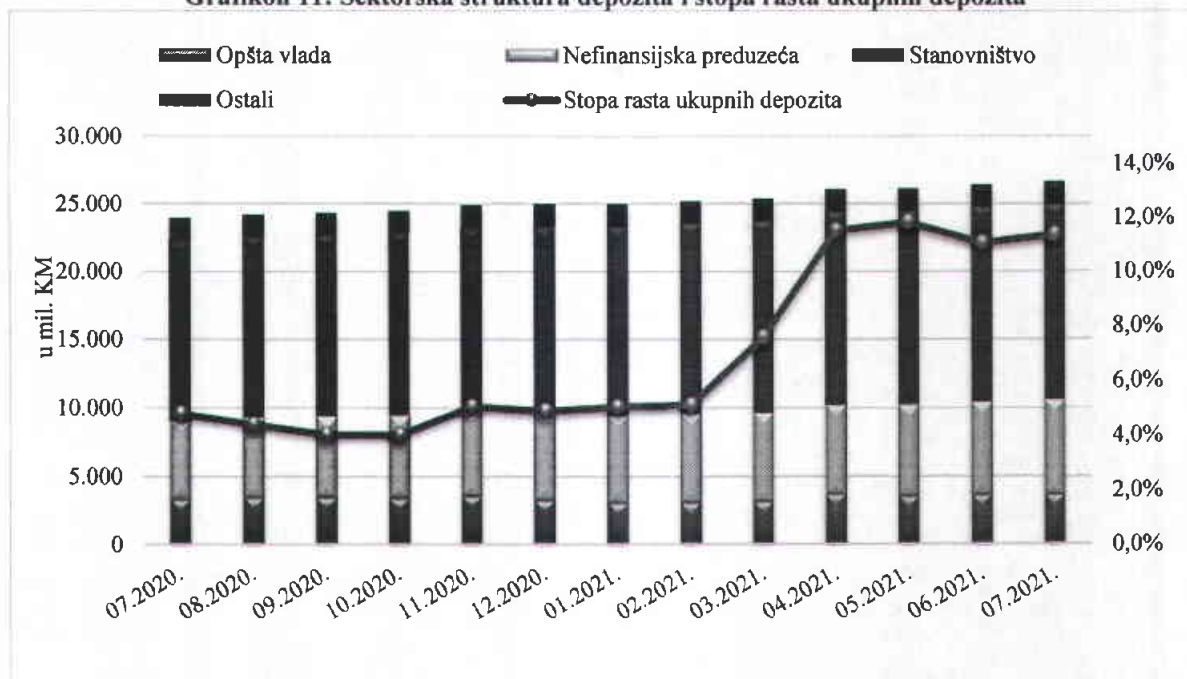
Grafikon 10: Sektorska struktura kredita i stopa rasta ukupnih kredita

Izvor: CBBiH

Na kraju mjeseca jula 2021. godine ukupni plasirani depoziti su dostigli 26,6 mlrd. KM uz stopu rasta od 11,4% g/g. Depoziti stanovništva su dostigli 14,4 mlrd. KM i sa stopom rasta od 9,1% g/g su ostvarili najveće učešće (54,1%) u ukupnim depozitima. Depoziti nefinansijskim preduzećima su dostigli 6,9 mlrd. KM i sa stopom rasta 20,8% g/g su ostvarili drugo po veličini učešće (25,9%). Depoziti opšte vlade su dostigli 3,7 mlrd. KM te sa stopom rasta od 9,6% g/g su bili treći po učešću (13,8%) u ukupnim kreditima.

Grafikon 11: Sektorska struktura depozita i stopa rasta ukupnih depozita

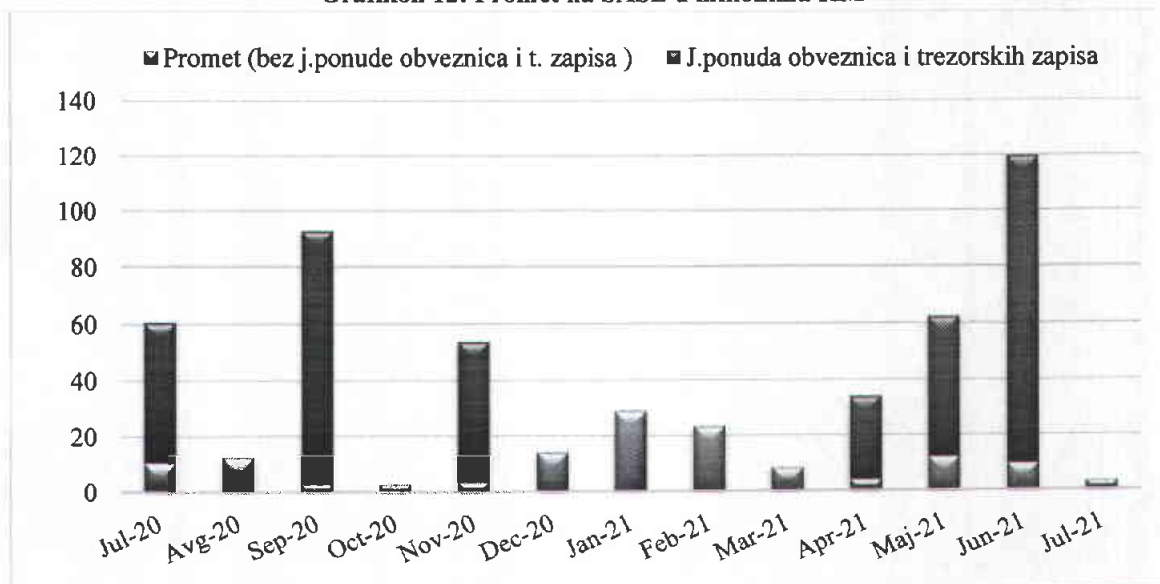

Izvor: CBBiH

Berze u Bosni i Hercegovini

Ukupan promet na Sarajevskoj berzi (u daljem tekstu SASE) je na kraju mjeseca jula 2021. godine dostigao samo 3,2 mil.KM te je uz negativnu stopu rasta od 94,7% g/g ostvario učešće od 8,3% u ukupnom prometu u Bosni i Hercegovini. U julu mjesecu nije bilo javne ponude obveznica trezorskih zapisa.

Grafikon 12: Promet na SASE u milionima KM

Izvor: SASE

Ukupan promet na Banjalučkoj berzi (u daljem tekstu BLSE) je na kraju mjeseca jula 2021. godine dostigao 35,1 mil. KM te uz negativnu stopu rasta od 31,6% ostvario 91,7% učešća u ukupnom ostvarenom prometu u Bosni i Hercegovini. U mjesecu julu 2021. godine na BLSE je putem javne emisije obveznica za emitenta prikupljeno 26,4 mil. KM.

Grafikon 13: Promet na BLSE u milionima KM

Izvor: BLSE

Ukupan promet na SASE i BLSE je na kraju mjeseca jula 2021. godine dostigao 38,3 mil. KM uz negativnu stopu rasta od 65,8% g/g. Putem javne ponude obveznica i trezorskih zapisa za emitente je prikupljeno 26,4 mil. KM i ovaj iznos predstavlja 68,9% ukupnog ostvarenog prometa u ovom mjesecu.

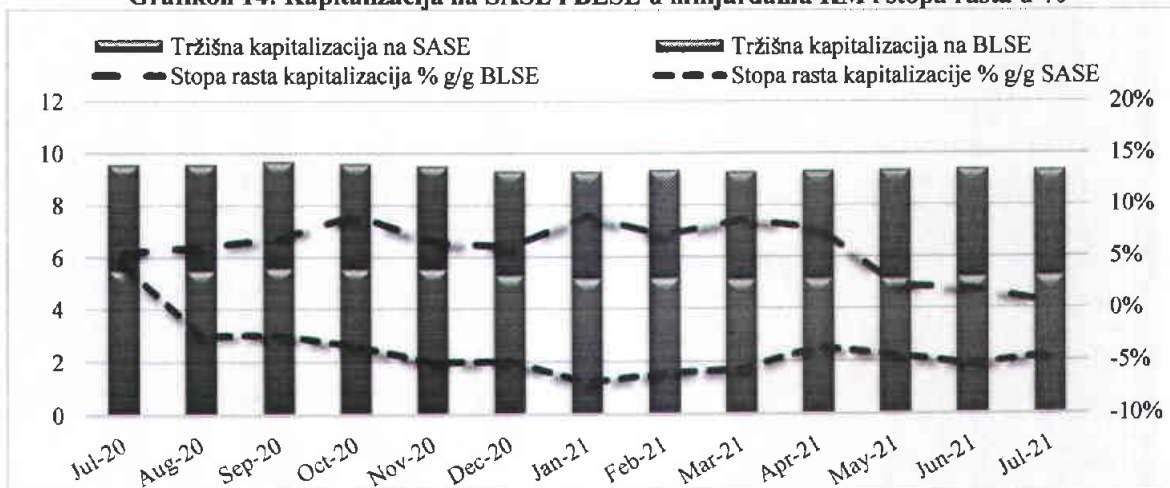
Tabela 10: Ukupan promet (u KM) na SASE i BLSE

Godina	SASE	BLSE	UKUPNO
Jul-19	36.037.394,1	17.793.839,8	53.831.233,9
Jul-20	60.556.775,7	51.318.456,7	111.875.232,4
Jul-21	3.183.890,5	35.121.898,7	38.305.789,2

Izvor: SASE i BLSE

Kapitalizacija na SASE u mjesecu julu je dostigla 5,2 mlrd. KM te uz negativnu stopu rasta od 4,4% g/g ostvarila 56,3% učešća u ukupnoj kapitalizaciji. U istom periodu kapitalizacija na BLSE je dostigla 4,1 mlrd. KM te uz stopu rasta od 0,6% g/g ostvarila 43,7% učešća u ukupnoj kapitalizaciji. Ukupna kapitalizacija (SASE+BLSE) na kraju mjeseca jula 2021. godine je dostigla 9,3 mlrd. KM uz negativnu stopu rasta od 2,3% g/g.

Grafikon 14: Kapitalizacija na SASE i BLSE u milijardama KM i stopa rasta u %

Izvor: SASE i BLSE

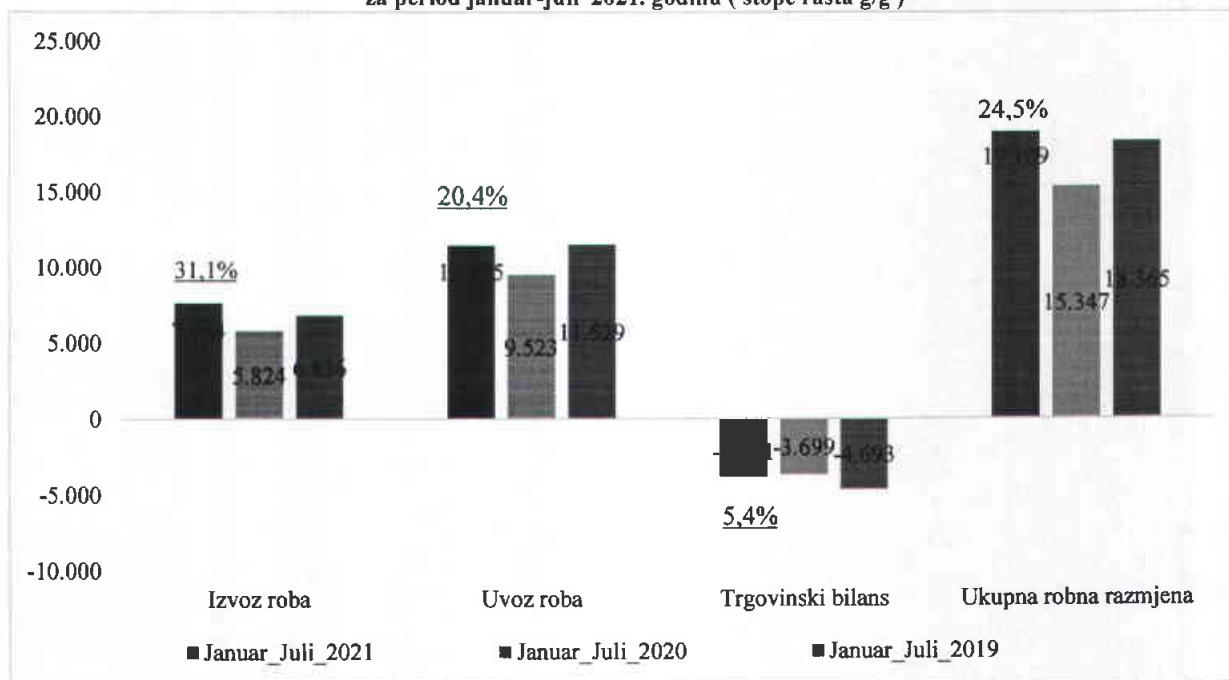
4. Vanjski sektor

Vanjskotrgovinska robna razmjena

Vanjskotrgovinska robna razmjena u Bosni i Hercegovini tokom 2020. godini našla se na direktnom udaru širenja globalne pandemije virusa Covid 19. Posljedice širenja Covid 19 tokom 2021. godine su bile pad ukupne robne razmjene od preko 3,5 milijardi KM (11,6%), pri čemu je pad izvoza roba iznosio oko 1 milijardu KM (8,5%) dok je pad uvoza roba iznosio preko 2,5 milijarde KM (13,4%) u odnosu na isti period prethodne godine.¹⁵

Međutim, već krajem prethodne i na početku 2021. godine primjetan je određen napredak kada je vanjskotrgovinska robna razmjena u pitanju, ovo se posebno odnosi na izvoz roba. Naime, prema podacima BHAS-a za period januar-juli 2021 godine Bosna i Hercegovina je u odnosu isti period prethodne godine zabilježila povećanje ukupne vanjskotrgovinske robne razmjene za oko 3,8 milijardi KM (24,5%) što djeluje prilično hrabrujuće. Ovo povećanje vanjskotrgovinske robne razmjene rezultat je povećanja robnog izvoza od 1,8 milijardi KM (31,1%) i povećanja uvoza roba od skoro 2 milijarde KM (20,5%) u odnosu na isti period prethodne godine. Na osnovu ovih pokazatelja može se konstatovati da se vanjskotrgovinska robna razmjena u Bosni i Hercegovini prilično dobro oporavlja što je i nagovještavano u okviru ranijih izvještaja. Naime, već u prvoj polovini godine Bosna i Hercegovina je bar u okviru vanjskotrgovinske robne razmjene uspjela u potpunosti nadoknaditi gubitke iz prethodne godine, pa čak i nadmašiti rezultate vanjskotrgovinske robne razmjene iz 2018 i 2019. godine koje su bile prilično uspješne.

Grafikon 15: Vanjskotrgovinska robna razmjena u Bosni i Hercegovini za period januar-juli 2021. godinu (stope rasta g/g)

Izvor: BHAS

Prema trenutno raspoloživim podacima BHAS-a za period januar-juli 2021. godine, Bosna i Hercegovina je ostvarila izvoza roba u vrijednosti od preko 7,6 milijardi KM što predstavlja

¹⁵ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Vanjskotrgovinska robna razmjena u Bosni i Hercegovini za 2020. godinu-prethodni podaci“, 20.01.2021. godine.

nominalno povećanje od preko 30% (skoro 1,8 milijardi KM) u odnosu na isti period prethodne godine.¹⁶ Unatoč baznom efektu (niska osnovica) iz prethodne godine ovo povećanje robnog izvoza predstavlja ohrabrenje kada su privredna kretanja u Bosni i Hercegovini, obzirom da je ovaj nivo izvoza znatno viši (750 miliona KM) u odnosu i na ranije godine (2019. i 2018. godina). Ovaj rast robnog izvoza je veoma važan ako se ima u vidu cjelokupni ambijent i prisustvo pandemije virusa Covid 19. S druge strane, na ovaj način u Bosni i Hercegovini je nastavljen dvocifreni trend rasta robnog izvoza iz K4 prethodne godine, te je isti u julu 2021. godine iznosio 30,7% u odnosu na isti mjesec prethodne godine.

Ako se izvoz roba iz Bosne i Hercegovine u periodu januar-juli 2021. godine posmatra po proizvodima, vidljivo je da su najznačajnija povećanja ostvarena u okviru izvoza baznih metala 93,2% (6,0 p.p), gotovih metalnih proizvoda 27,4% (3,2 p.p), metalnog otpada koji je udvostručen (2,7 p.p), namještaja 29,6% (2,3 p.p), električne opreme 34,4% (2,6 p.p), te mašina i uređaja 30% (2,0 p.p) i dr... Ako se izvoz roba iz Bosne i Hercegovine tokom perioda januar-juli 2021. godine posmatra po glavnim trgovinskim partnerima vidljivo je da najviše robe izvezeno na tržište zemalja EU u vrijednosti od 5,7 milijardi KM što predstavlja povećanje od preko 33% u odnosu na isti period prethodne godine. Izvoz roba iz Bosne i Hercegovine u zemlje CEFTA-e iznosio je 1,2 milijarde KM što predstavlja povećanje od oko 30,9%. Ako se robni izvoz iz Bosne i Hercegovine tokom navedenog perioda posmatra po zemljama vidljivo je da su najznačajnija povećanja zabilježena prilikom izvoza u Hrvatsku 34% (4,6 p.p), Italiju 47,2% (4,6 p.p), Njemačku 23,3% (3,7 p.p), Srbiju 32,2% (3,5 p.p), Sloveniju 34% (3,0 p.p) i Austriju 22,6% (2,2 p.p). Ovaj trend rasta robnog izvoza iz Bosne i Hercegovine ponajviše je posljedica jačanja privredne aktivnosti u zemljama EU (K2 rast BDP-a 13,2%) obzirom da se 75% bh. Izvoznih proizvoda plasira na tržišta ovih zemalja.

S druge strane, pored povećanja robnog izvoza koji je evidentan od početka godine, u K2 2021. godine pa i u mjesecu julu 2021. godine došlo je do osjetnijeg oporavka uvoza roba u Bosnu i Hercegovinu. Naime, prema podacima BHAS-a za period januar-juli 2021. godine uvoz roba u Bosnu i Hercegovinu je iznosio oko 11,5 milijardi KM, što predstavlja nominalno povećanje od skoro 2 milijarde KM odnosno 20,5% u poređenju sa istim periodom prethodne godine. Ovo povećanje uvoza na implicitan način bi moglo ukazivati da je K2 2021. godine došlo do osjetnijeg povećanja privredne aktivnosti u zemlji kroz jačanje domaće tražnje, naročito u domenu privatne potrošnje i u određenoj mjeri investicija. Naime, ako se ima u vidu da se dobar dio privatne potrošnje i investicija u Bosni i Hercegovini snabdjeva kroz uvoz roba iz inostranstva, povećanje ukupnog uvoza od preko 20%, roba široke potrošnje od oko 17% i kapitalnih proizvoda od preko 17% bi mogli potvrditi ranije navedenu pretpostavku.

Posmatrano po proizvodima, u periodu januar-juli 2021. godine najznačajnija povećanja uvoza roba su registrirana u okviru uvoza rafinirane nafte i derivata oko 35% (2,3 p.p), baznih metala 65,5% (2,3 p.p), motornih vozila 22,4% (1,2 p.p), hemijskih proizvoda 31,2% (1,1 p.p), metalnih proizvoda 30,4% (0,6 p.p), farmaceutskih preparata 14% (0,6 p.p) mašina i uređaja 20% (0,5 p.p) i dr.

Ako se uvoz roba u Bosnu i Hercegovinu u periodu januar-juli 2021. godine posmatra po glavnim trgovinskim partnerima vidljivo je da najviše robe uvezeno sa tržišta zemalja EU u vrijednosti od oko skoro 7 milijardi KM što predstavlja povećanje od 19,6% u odnosu na isti period prethodne godine. Uvoz roba iz zemalja CEFTA-e iznosio je oko 1,5 milijardi KM što predstavlja povećanje od 22,1%. Ako se robni uvoz u Bosnu i Hercegovinu posmatra po zemljama vidljivo je da su najznačajnija povećanja istog zabilježena prilikom uvoza iz Italije 27,1% (3,2 p.p), Njemačke 21,8% (2,7 p.p), Srbije 21% (2,3 p.p), Turske 33,2% (1,7 p.p), Kine

¹⁶ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Vanjskotrgovinska robna razmjena u Bosni i Hercegovini za juli 2021. godine-prethodni podaci“, 20.08.2021. godine.

17,1% (1,4 p.p), Hrvatske za 15,9% (1,4 p.p), Slovenije 17,8% (0,9 p.p) i Austrije 19,6% (0,8 p.p).

Prema trenutno raspoloživim podacima BHAS-a za period januar-juli 2021. godine u Bosni i Hercegovini je registriran vanjskotrgovinski robni deficit od preko 3,8 milijarde KM što predstavlja povećanje od 3,8% u odnosu na isti period prethodne godine. Ako se pažljivije posmatra kretanje vanjskotrgovinskog robnog deficita u Bosni i Hercegovini u posljednjih nekoliko mjeseci može se konstatovati da je došlo promjene trenda kretanja u okviru istog. Trend rasta robnog deficita direktna je posljedica povećanja uvoza roba u posljednja dva mjeseca, dok sa druge strane na implicitan način ukazuje na postepeni oporavak komponenti domaće potražnje kao što su privatna potrošnja i investicije koje se snadbijevaju uglavnom kroz uvoz. Posmatrano po proizvodima, najznačajniji deficit je zabilježen u okviru kategorija kao što su naftni derivati, motorna vozila, farmaceutski preparati i prehrambeni proizvodi. S druge strane, Bosna i Hercegovina je i u periodu januar-juli 2021. godine nastavila da ostvaruje suficit u okviru proizvoda kao što su namještaj, električna energija, pojedini metalni proizvodi i obuća. U periodu januar-juli 2021. godine ukupna pokrivenost uvoza izvozom u Bosni i Hercegovini iznosila je 66,5% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po glavnim trgovinskim partnerima, pokrivenost sa zemljama EU je iznosila 82,1%, dok je pokrivenost za zemljama CEFTA-e bila isto tako prilično visoka i iznosila je 82,9%. Detaljniji prikaz vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini u periodu januar-juli 2021. godine po HS klasifikaciji prikazan je u tabeli ispod:

Tabela 11: Vanjskotrgovinska robna razmjena za januar-juli 2021. godine po HS klasifikaciji

Opis robe prema klasifikaciji prema Međunarodnom sistemu (HS)	IZVOZ				UVOZ				DEFICIT				Pokrivenost uvoza izvozom
	Januar - Jul 2021		2020/2021 promjena %		Januar - Jul 2021		2020/2021 promjena %		Januar - Jul 2021		2020/2021 promjena %		
	u ml KM	u ml KM	%	p.p	u ml KM	u ml KM	%	p.p	u ml KM	u ml KM	%	p.p	
UKUPNO	5824	7634	31,1	31,1	9523	11475	20,5	20,5	-3699	-3841	3,8	3,8	66,5%
1 ŽIVOTINJE I ŽIVOTINJE I	89	85	-4,5	-0,1	295	328	11,2	0,35	-206	-243	18,0	1,00	25,9%
2 PROIZVODI ŽIVOTINJE I	114	111	-2,6	-0,05	476	424	-10,9	-0,55	-362	-313	-13,5	-1,32	26,2%
3 PORJEKLA ŽIVOTINJE I	54	49	-9,3	-0,09	83	95	14,5	0,13	-29	-46	58,6	0,46	51,6%
4 ŽIVOTINJSKOG PREHRAMBENE	182	212	16,5	0,52	889	970	9,1	0,85	-707	-758	7,2	1,38	21,9%
5 PRERAĐEVINE PROIZVODI	509	690	35,6	3,11	1049	1309	24,8	2,73	-540	-619	14,6	2,14	52,7%
6 MINERALNOG PROIZVODI NEHRANLJIVE	436	518	18,8	1,41	968	1086	12,2	1,24	-532	-568	6,8	0,97	47,7%
7 INDUSTRIJE ILI PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	290	371	27,9	1,39	684	884	29,2	2,10	-394	-513	30,2	3,22	42,0%
8 KOŽA I KRŽNO	52	67	28,8	0,26	165	176	6,7	0,12	-113	-109	-3,5	-0,11	38,1%
9 DRVNI PROIZVODI I DRVETA	392	520	32,7	2,20	156	205	31,4	0,51	236	315	33,5	-2,14	253,7%
10 ČELIČNA, PAPIR I KARTON I NJIHOVI	164	204	24,4	0,69	238	261	9,7	0,24	-74	-57	-23,0	-0,46	78,2%
11 TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	355	376	5,9	0,36	612	736	20,3	1,30	-257	-360	40,1	2,78	51,1%
12 OBUĆA, SEŠIKI, KAPE I SLIČNI PROIZVODI	389	417	7,2	0,48	174	180	3,4	0,06	215	237	10,2	-0,59	231,7%
13 KAMENA, GIPS, BISKER I PLEMENITI	65	82	26,2	0,29	201	230	14,4	0,30	-136	-148	8,8	0,32	35,7%
14 METALI I NJIHOVI BAZNI METALI	19	34	78,9	0,26	19	32	68,4	0,14	0	2	ADIVIO	ADIVIO	106,3%
15 PROIZVODI OD BAZNIH MASINE, AFKATI	949	1570	65,4	10,66	1100	1678	52,5	6,07	-151	-108	-28,5	-1,16	93,6%
16 MEHANIČKI I TRANSPORTNA	877	1165	32,8	4,95	1334	1661	24,5	3,43	-457	-496	8,5	1,05	70,1%
17 SREDSTVA I NJIHOVI SATU I, MJEKNI	176	225	27,8	0,84	644	790	22,7	1,53	-468	-565	20,7	2,62	28,5%
18 MUZIČKI I UROVJE I MUMIJA, NJIHOVI DUBLOVI I	17	29	70,6	0,21	194	168	-13,4	-0,27	-177	-139	-21,5	-1,03	17,3%
19 RAZNI PROIZVODI	586	780	33,1	3,33	239	284	18,8	0,47	347	496	42,9	-4,03	274,6%
20 UMBEITRUKA DIELA, KOLEKCIJONARSKI	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0	0,00	0,0%
99 NERAZVRSTANO	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%

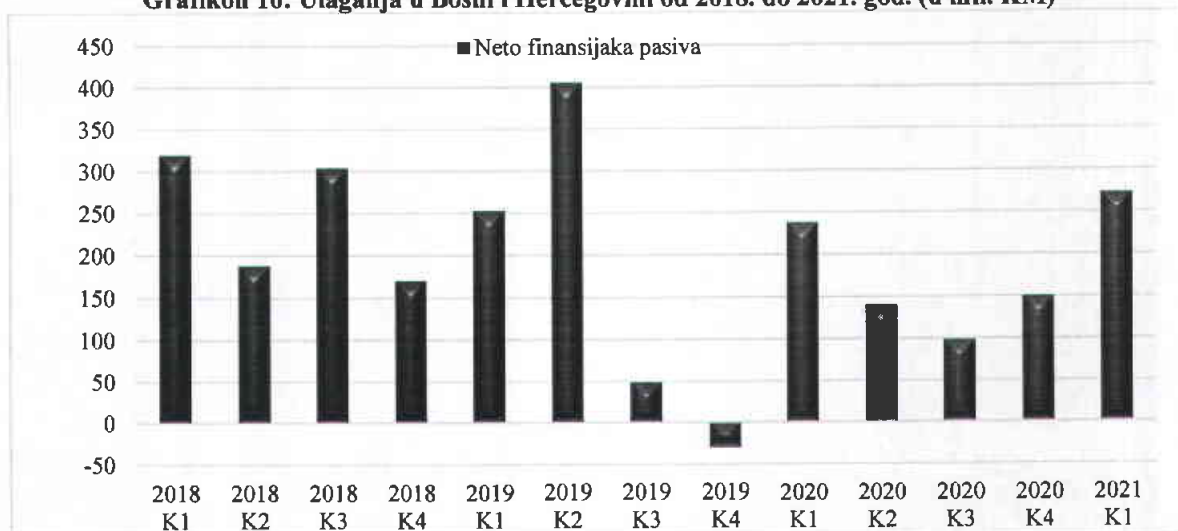
Izvor: BHAS

5. Strane direktne investicije

U vrijeme pisanja mjesečne informacije bili su dostupni podaci samo za prvi kvartal 2021. godine.

Prema posljednjim dostupnim podacima CBiH ukupna SDU u prvom kvartalu 2021. god. su iznosila 271,8 mil. KM (neto finansijska pasiva) što je više za 14,6% u odnosu na dostignuti iznos u istom periodu prošle godine. U isto vrijeme neto finansijska aktiva je iznosila 29,6 mil. KM. Reinvestirane zarade su iznosile 113,6 mil. KM što znači da su zabilježile smanjenje od 4% g/g. Sa ovim iznosom su ostvarile učešće u ukupnim SDU sa 41,8 %, što je manje za 8,1 p.p. u odnosu na isti period prošle godine. U isto vrijeme neto finansijska aktiva je iznosila 29,6 mil. KM.

Grafikon 16: Ulaganja u Bosni i Hercegovini od 2018. do 2021. god. (u mil. KM)

Izvor: CBBiH

Tabela 12: Strana direktna ulaganja po kvartalima

U milionima KM	K1	K2	K3	K4	K1-K4
2018	319,2	187,6	303,9	170,0	980,8
2019	252,2	405,6	48,6	-29,9	676,6
2020	237,2	140,1	98,1	150,1	625,6
2021	271,8				

Izvor: CBBiH

U prvom polugodištu 2021. godine nije bilo promjene kreditnog rejtinga Bosne i Hercegovine. Agencija Standard and Poor's (S&P) je 28.08.2020. godine potvrdila suvereni kreditni rejting „B stabilni izgledi“. Druga agencija koja daje kreditnu ocjenu Bosni i Hercegovini, Moody's Investors Service je 21.08.2020. godine potvrdila prethodno ustanovljenu ocjenu „B3 stabilni izgledi“.